

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ СТРАХОВИХ ПРОГРАМ В ТУРИЗМІ

Івченко Л.О., Сушкова К.П.

Національний університет харчових технологій

У статті досліджено напрямки розвитку туристичного страхування. Обґрунтовано доцільність і необхідність включення додаткових послуг в туристичний страховий поліс. Оцінено ступень подорожчання туристичної подорожі при використанні розширеного страхового покриття. Визначено перспективи підвищення ефективності страхування в туристичній сфері.

Ключові слова: страхування, туризм, вартість страхового полісу, додаткові послуги туристичного страхування.

Постановка проблеми. Поряд з впевненим зростанням показників виїзного туризму, в Україні відмічається підвищення вимог до якості туристичного продукту, який пропонується його виробниками. Страховий поліс є невід'ємною складовою якісного туристичного продукту. Розуміння важливості туристичного страхування є ознакою високої страхової культури туристичного оператора, страховика і самого туриста. При чому, всі сторони цього трикутника зацікавлені в наявності якісного туристичного страхування. Протягом декількох останніх років з'явилася достатня кількість робіт наукового характеру, в яких досліджується стан страхового ринку в туризмі і розробляються рекомендації

щодо розширення стандартного пакета туристичного страхового поліса [6, с. 24].

Але, по-перше, довіра населення до діяльності страхових компаній досі залишається вельми низькою, навіть незважаючи на підвищення якості надання та впровадження нових страхових продуктів. По-друге, споживачі туристичного продукту і, відповідно, потенціальні покупці туристичного страхового полісу у своїй більшості не є постійними читачами відповідної наукової літератури. Тому саме перед туристичними операторами і агентами, які безпосередньо спілкуються із споживачами туристичних послуг, стоїть задача просування нових страхових програм.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню особливостей додаткових видів страхування туристів присвячені праці таких авторів як: А. В. Бодня, Н. О. Ботвіна, О. М. Грабчук, В. М. Зайцева, М. А. Іванченко, Н. В. Михайлова, В. В. Карцева, О. Б. Пономарьова, Н. В. Рібун та ін. Зокрема, в роботі Н. О. Ботвіної [3] відмічається, що правильно розрахована тарифна ставка забезпечує рівновагу доходів і витрат страхової компанії та є необтяжливою для туриста. Якщо в ланцюжку взаємовідносин туриста і страхової компанії присутнє туристичне підприємство, його дохід і репутація суттєво залежить від якості страхових послуг. Загальні проблеми туристичного страхового ринку України, до розв'язання яких мають бути залучені державні органи, банки, Ліга страхових організацій України розглядаються в роботі В. М. Зайцевої [5]. Неминучість змін в загальній системі страхування і необхідність її вдосконалення підкреслюється практично всіма авторами. Але тема залишається відкритою і потребує подальшого дослідження і розробки практичних рекомендацій.

Метою дослідження є аналіз сучасного стану туристичного страхування в Україні, обґрунтування доцільності використання нових видів страхування туристів з точки зору оцінки вартості страхового полісу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Страхування в туризмі – система взаємозв'язків між страховою компанією і туристом по забезпеченню захисту життя, здоров'я та майнових інтересів громадян під час туристичної подорожі. Страхові компанії забезпечують комплексний особистий і майновий страховий захист туристів під час подорожей за кордон та в межах України. Основні складові вартості страхового поліса – це: тривалість поїздки, територія дії поліса, набір ризиків і розмір страхової суми, вік застрахованої особи, ступень активності туриста під час подорожі [2, с. 815].

Комплексні програми страхування включають в себе обов'язкові для подорожуючих види страхування, відповідно до Закону України «Про туризм» [1], а також інші види страхування, на

вибір споживачів туристичних послуг з метою уникнення додаткових витрат і фінансових збитків у непередбачених ситуаціях під час туристичних подорожей (рис. 1).

Отож, туристичне страхування пропонує широкий спектр послуг, необхідних для успішного функціонування індустрії туризму. Страхування туристів та туристичних організацій можна поділити на особисте страхування туристів, майнове страхування туристів та страхування відповідальності туристичних організацій [3, с. 221]. Особисте страхування в туризмі має відповідну специфіку. Основними страховими випадками особистого страхування, на випадок якого турист придбає страховий поліс, є нещасний випадок, страхування від хвороби під час подорожі та на випадок смерті чи загибелі.

Страхові компанії зазвичай пропонують обов'язкові стандартні програми страхування туристів. Туристичні оператори, що співпрацюють з певними страховими компаніями, теж включають в свій туристичний пакет стандартну страховку, отримуючи свій відсоток за реалізацію. Турист, що купує стандартний страховий поліс, вартість якого досить низька в Україні, не замислюється про наповненість придбаного ним продукту. На даний час саме так склались взаємовідносини сторін, що приймають безпосередню участь у туристичному страхуванні. Але нові часи вимагають від всіх учасників туристичного страхового ринку розуміння того, що вміст стандартного полісу не є достатнім. Дійсно, страхові компанії, які активно працюють в туризмі, розробляють і надають можливість включення в поліс додаткових ризиків або умов. Крім того, поширюються варіанти комплексних пропозицій від страховиків [5, с. 335]. Програми, які пропонуються різними страховими компаніями, не мають єдиної класифікації [9]. Крім звичних страхових програм (А, В, С, D) різними страховими компаніями використовуються найрізноманітніші назви для пропонованих страхових продуктів (Classic, Gold, Platinum, Travel, Multitravel, Lite, Optimal, Sport, Driver, Agelimited, Visa, Snow Polic, Standart, Business, Elite, Student і т.і.). Відсутність однаковості в пропонованих туристам страхових продуктах різних компаній ускладнює їх аналіз та вибір.

Варто відзначити, що у зв'язку зі зміною порядку перетину кордону розвиток додаткових послуг у сфері страхування туризму змінився. Безвізовий режим, який набув чинності з червня 2017 року, надає українцям можливість подорожувати по Європі без віз на термін не більше 90 днів. Тому витрати українців на консульські збори і послуги візових центрів скоротились. Одночасно зріс попит на транспортні послуги, а це – Страхування Зеленої Карти в напрямку Європи [8]. Слід нагадати, що

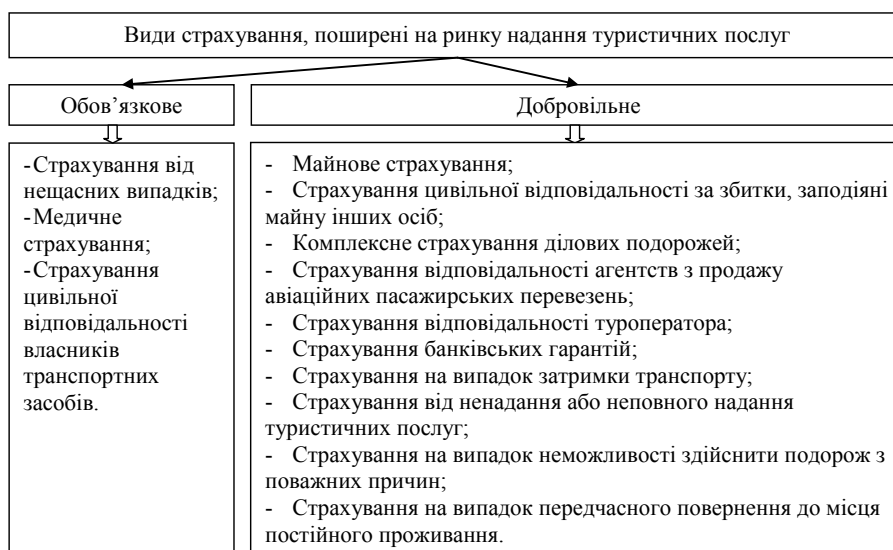

Рис. 1. Види страхування, поширені на ринку надання туристичних послуг (згруповано автором на основі [4, с. 3])

в Україні туристичне страхування не виділяється в окремий вид. Але аналітики відомого журналу «Insurance TOP» при формуванні рейтингу страхових компаній напрямком «туризм» розглядають як один з головних [8]. Які ж компанії найбільш активно працюють в туристичному страхуванні?

У табл. 1 наведено рейтинг страхових компаній по добровільному страхуванню туристів за 1 півріччя 2017 року.

Таблиця 1
Рейтинг страхових компаній по добровільному страхуванню туристів за 1 півріччя 2017 року (згруповано за даними [8])

№	Страхові компанії	Премії, тис. грн.	Виплати, тис. грн.	Рівень виплат, %
1	ERV	49 279	18 985	38,53
2	VUSO	48 569	11 496	23,67
3	PZU Україна	48 495	17 990	37,10
5	TAC СГ	21 508	4 746	22,07
6	УКРФІН-СТРАХ	20 021	13 404	66,95
7	Провідна	16 305	5 794	35,54
8	ПЕРША	12 470	5 862	47,01
9	КНЯЖА	12 278	4 734	38,55
10	АХА Страхування	11 594	6 946	59,91
11	Універсальна	11 216	1 908	17,01

Так, упродовж першого півріччя 2017 року лідером у рейтингу страхових компаній по добровільному страхуванню туристів являється страхова компанія ERV (страхові премії по цьому виду страхування склали 49279 тис. грн., страхові виплати становили 18985 тис. грн., а рівень виплат становив 38,53%). За підсумками 2014–2016 років перше місце у наведеному списку займала компанія PZU, хоча показники перших трьох лідерів близькі один до одного і набагато випереджають показники компаній, наступних за ними. Слід відмітити, що протягом останніх трьох років спостерігається зростання середнього рівня виплат за добровільним медичним страхуванням туристів. Серед компаній, що аналізуються, найвищий рівень виплат демонструвала компанія ERV (40,9% в 2016р і 38,53% в першому півріччі 2017р.). Темпи зростання цього показника найвищі в PZU (середній ланцюговий приріст за останні три роки складає 5,4%).

Відомо, що вартість туристичного поліса залежить від країни подорожі, тривалості поїздки і розміру страхової суми. Страхові виплати здійснюються у відповідності до розмірів встановлених конкретною країною лімітів: страховий ліміт для Туреччини, Єгипту – 15 тис. дол. США, для США, Канади, Китаю, Японії, Австралії – 50 тис. дол. США. Страхове покриття за договором туристичного страхування для країн Європи складає 30 тис. євро. Мінімальна ціна полісу при відвідуванні Євросоюзу протягом тижня становить 5–6 євро, річне перебування в регіоні обходиться страховальникові в 160–200 євро [8]. Найдешевші поліси страхування – для масових туристичних напрямків: Туреччина, Єгипет, Болгарія. Як вже зазначалося, зазвичай такі поліси покривають вартість швидкої допомоги, термінового амбулаторного та стаціонарного лікування, невідкладних хірургічних операцій, медикаментів, евакуацію застрахованого.

У табл. 2 представлено спробу оцінити ступінь подорожчання страхового полісу від включення до пакету додаткових пропозицій. Як вже було відмічено, зробити це можна тільки приблизно, бо відсутня однаковість в назві туристичних страхових пакетів, які пропонуються різними компаніями і, відповідно, дещо відрізняється наповненість цих програм.

Але, дані таблиці надають уявлення як про ступінь зростання ціни самого страхового пакету, так і в порівнянні з вартістю путівки, яку купує турист. Для порівняння в таблицю були включені стандартні і туристичні пакети з максимально можливим страховим покриттям чотирьох компаній. Відповідно, складено перелік додаткових страхових послуг. На перший погляд при включенні в страховий пакет додаткових послуг дійсно відбувається істотне подорожчання страховки (від 18,5% в ERV до 62,7 в АХА). Але, якщо звернути увагу на те, що вартість путівки на цей період, наприклад, до Італії складає біля 22000 тис. грн, загальні витрати туриста, який поміняв в компанії PZU стандартну страховку на «Еліт», збільшаться на 143 грн., що складе всього 0,65% зростання. В компанії VUSO відбудеться збільшення вартості страховки на 202 грн, що складає біля 1% загального подорожчання подорожі. Здається корисним нагадати ціни на деякі послуги, які можуть знадобитися туристу в Італії: юридична консульта-

Таблиця 2
Подорожчання туристичної страховки від включення додаткових послуг (листопад 2017 р., 10 днів, Європа, за даними офіційних сайтів)

Страхові компанії	Вартість стандартної страховки, грн.	Додаткові страхові пропозиції		Відсоткове подорожчання страховки у зв'язку із включенням додаткових опцій, %
		Вид додаткових послуг	Сума, грн.	
ERV	311,93	– надзвичайне подовження перебування – дострокове повернення	Пакет «розширене покриття» 369,63	18,5
VUSO	413,66	– відшкодування при затримці авіа-рейсу	«Пакет XXL» 615,66	48,83
PZU Україна	373,00	– надзвичайний приїзд третьої особи – юридична допомога – виплата при втраті особистих документів	Пакет «Еліт» 516,00	38,34
АХА Страхування	283,90	– організація доставки до місця призначення при поломці авто – страхування затримки або втрати багажу	Пакет «Преміальний» 461,92	62,71

ція – від 100 євро, видалення зуба – біля 850 євро, консультація стоматолога – 250 євро.

Варто відзначити, що ціни на різні види страхування туристичних послуг серед найбільш конкурентоспроможних страхових компаній суттєво не відрізняються. Тому бачиться доцільним рекомендувати як менеджерам туристичного бізнесу, які дбають про свою репутацію, так і співробітникам страхових компаній надання для клієнтів доступної і прозорої інформації щодо вмісту розширеного страхового пакету, його переваг і вартості. Клієнту повинно стати зрозумілим, що набагато дешевше купити додаткові страхові послуги, чим платити за них під час перебування за кордоном.

Як показує практика, ті, хто хоча б один раз зіткнувся з подібними проблемами в поїздки, в подальшому, виїжджаючи за кордон, завжди купують страховку. При цьому крім стандартної медичної страховки можна убезпечити себе і в разі інших непередбачених обставин [5, с. 337].

Зважаючи на поширення страхування в галузі туризму, можна прогнозувати підвищення ролі інших страхових продуктів, які стосуються захисту від майнових та фінансових ризиків, які виникають в українського туриста при виїзді за кордон. Страхування туризму відіграє значну роль для покупців та продавців туристичних послуг, оскільки воно забезпечує нормальне функціонування суб'єктів туристичного ринку, сприяє вирівнюванню фінансових витрат та регулюванню грошового обороту в країні.

Висновки. Отже, для підвищення рівня безпеки туриста, поширення привабливості особистого страхування та удосконалення туристичного продукту всім учасникам організації туристичної подорожі доцільно було б розширювати діапазон страхових послуг. Активна, прозора і доступна позиція всіх зацікавлених сторін є необхідною умовою успішного розвитку туристичного бізнесу в країні.

Список літератури:

1. Про туризм: Закон України від 11.02.2015, підстава 124–19 // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, № 31, ст. 241. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр>
2. Бодня А. В., Іванченко М. А., Пономарьова О. Б. Визначення проблем страхового ринку та їх вирішення / А. В. Бодня, М. А. Іванченко, О. Б. Пономарьова // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – Випуск 5. – С. 814–817.
3. Ботвіна Н. О. Фінансові аспекти розвитку страхування туристичних ризиків / Наталія Олександрівна Ботвіна // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2015. – Том 21. – № 1. – С. 220–224.
4. Грабчук О. М. Особливості розвитку страхування туризму в Україні / О. М. Грабчук // Інвестиції: 24 практика та досвід. – 2015. – № 7. – С. 1–5.
5. Зайцева В. М. Шляхи вдосконалення систем страхування в туризмі / В. М. Зайцева // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – Випуск 10. – С. 335–338.
6. Михайлова Н. В., Карцева В. В. Особливості страхування відповідальності в туристичному бізнесі / Н. В. Михайлова, В. В. Карцева // Науковий Вісник МДУ імені В. О. Сухомлинського. – 2014. – Випуск 5.2(101). – С. 57–60.
7. Рібун Н. В. Особливості ринку страхування у сфері туризму / Н. В. Рібун // Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України. – 2014. – Вип. 24.2. – С. 274–281.
8. Офіційний сайт «Фориншурер» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forinsurer.com>
9. Ліга страхових організацій України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uainsur.com/>.

Ивченко Л.А., Сушкова К.П.

Національний університет пищевых технологий

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ ФОРМИРОВАНИЯ СТРАХОВЫХ ПРОГРАММ В ТУРИЗМЕ

Аннотация

В статье исследованы направления развития туристического страхования. Обоснована целесообразность и необходимость включения дополнительных услуг в туристический страховой полис. Оценена степень подорожания туристической поездки при использовании расширенного страхового покрытия. Определены перспективы повышения эффективности страхования в туристической сфере.

Ключевые слова: страхование, туризм, стоимость страхового полиса, дополнительные услуги туристического страхования.

Ivchenko L.O., Sushkova K.P.

National University of Food Technologies

MODERN FORMATION TRENDS OF INSURANCE PROGRAMS IN TOURISM

Summary

In the article the peculiarities of tourism insurance development are analyzed. The necessity to add supplementary services in the tourist insurance policy are explained. The level of trip price increase with the use of extended insurance coverage is estimated. The perspectives of the insurance efficiency rise in the tourism sector are determined.

Keywords: insurance, tourism, cost of insurance policy, additional services of travel insurance.